

Аркадьєва Ольга Олександрівна,
кандидат педагогічних наук,
ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України,
м. Київ, Україна

СУЧАСНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК ЯК ЗАСІБ ПОДОЛАННЯ ТРУДНОЩІВ ЧИТАННЯ У ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ МОВЛЕННЄВИМИ ПОТРЕБАМИ

У сучасному світі, де технології швидко змінюють підходи до освіти, підручники мають не лише залишатися основним інструментом навчання, а й адаптуватись до нових освітніх потреб учнів і викладачів, забезпечуючи ефективне формування компетентностей.

Посібник нового покоління має бути інтерактивним освітнім середовищем, що містить: відео, подкасти, вікторини, кросворди, якісні ілюстрації та інші інструменти, що допомагають учням легше й цікавіше освоювати навчальний матеріал. Його зміст повинен відповідати сучасним реаліям і бути близьким до життєвого досвіду дітей. Не менш важливо, щоб підручник був доступним та простим у користуванні, інтуїтивно зрозумілим і зручним як для учнів, так і для педагогів (батьків).

Діти з особливими освітніми потребами часто відчують труднощі у використанні посібників, розроблених для загальноосвітньої програми. Тому під час створення навчальних матеріалів для молодших школярів з особливими освітніми потребами необхідно враховувати їхні індивідуальні особливості сприймання інформації, забезпечувати ергономічність, доступність і безбар'єрність у користуванні навчальними посібниками.

Навчальний посібник «Подолання труднощів читання» був розроблений для дітей з особливостями мовленнєвого розвитку та створений на основі психолінгвосинергетичного підходу, застосування якого дає змогу комплексно врахувати індивідуальні особливості психічного й мовленнєвого розвитку дітей з особливими мовленнєвими потребами та забезпечити ефективність навчального впливу. Структура навчального посібника включає в себе чотири

розділи: «Допитливі очка», «Уважні вушка», «Читайлик», методичні рекомендації.

Перший розділ «Допитливі очка» спрямований на розвиток та вдосконалення функцій і операцій оптичної модальності на різних рівнях: нижчому (розпізнавання простих зорових образів на предметному та абстрактно-логічному рівнях) та вищому (розвиток зорових функцій та операцій на графемному матеріалі). Другий розділ «Уважні вушка» включає вправи на розвиток функцій та операцій акустичної модальності на різних рівнях: нижчому (розвиток слухових функцій та операцій на сенсорному рівні) та вищому (розвиток слухових функцій та операцій на перцептивному та семантичному рівнях). Третій розділ «Читайлик» націлений на розвиток та удосконалення набутих навичок читання. Завдання до цього розділу підібрані за принципом від простого до складного. Також з урахуванням всіх найпоширеніших помилок при читанні: зіскакування з рядка (коли дитина губить рядок при переході на наступний), пропуски, заміни, помилкове прогнозування, спотворення та перекручування слів, додавання зайвих складів.

Четвертим розділом є методичні рекомендації, що слугують орієнтиром для вчителів і батьків, містять роз'яснення щодо мети та змісту кожного завдання. У навчальному посібнику подано детальні інструкції до виконання всіх завдань, а в методичних рекомендаціях наведено пояснення з практичними порадами щодо організації навчального процесу дітей, таким чином, щоб він був змістовним, цікавим і максимально ефективним.

Вище згаданий навчальний посібник – це покрокова інструкція усунення труднощів, які виникають під час читання і мають глибинні причини порушення. Під час використання діагностичного інструментарію практики визначають, які механізми порушення в кожному індивідуальному випадку і можуть викоритовувати завдання з посібника комплексно чи по окремоті, що дає більший простір для планування корекційної роботи. Посібник містить різноманітні завдання, ілюстративний матеріал та інтерактивні елементи (QR-коди), що забезпечує підвищення мотивації до навчання й робить процес

опрацювання матеріалу більш динамічним та привабливим для дітей, педагогів і батьків.

Список літературних джерел.

1. Аркадьєва О. О. Формування навичок читання в учнів 2–4 класів із дитячим церебральним паралічем з використанням інформаційних технологій: дис. ...канд. пед. наук : 13.00.03 / Аркадьєва Ольга Олександрівна. – К., 2015. – 236 с.
2. Аркадьєва О. О. Письмо: вивчення і подолання труднощів у молодших школярів з особливими мовленнєвими потребами. Безбар'єрність в освіті осіб з особливими потребами: досвід та інновації: матеріали X Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки та психології. К.: ІСПП, 2024. С. 32 – 35. (0,3)
URL: <https://ispukr.org.ua/?p=12711>
3. Аркадьєва О. О. Особливості формування фонетико-фонематичних процесів у молодших школярів із ДЦП // Особлива дитина: навчання та виховання. – 2023. – № 4. – С. 118–142.
https://ojs.csnukr.in.ua/index.php/Exceptional_child/issue/view/23/16
4. Ільяна В. М. Попередження дислексій у дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку / В. М. Ільяна. – К.: 2014 – 128 с.

Бабяк Ольга Олексіївна

кандидат психологічних наук, старший дослідник,
провідний науковий співробітник

відділу психолого педагогічного супроводу дітей з особливими потребами
ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України
м. Київ, Україна

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ЧИННИКА КОРЕКЦІЇ ПОРУШЕНЬ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Сучасний підлітковий вік проходить в умовах перманентного занурення в цифрове середовище, де інформаційно-комунікативна компетентність (ІКК) – здатність ефективно шукати, аналізувати, створювати та передавати інформацію за допомогою цифрових технологій – стає невід'ємною умовою успішної соціалізації. Водночас психологи та педагоги фіксують зростання труднощів у підлітків, пов'язаних з емоційним інтелектом (ЕІ) – здатністю розпізнавати, розуміти та керувати власними та чужими емоціями. Дефіцит ЕІ в онлайн-просторі проявляється особливо гостро: через кібербулінг, імпульсивні